

Секція 3. Соціально-економічний розвиток аграрної сфери економіки України

Олена МАЛІЙ,

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

БАНКІВСЬКІ КРЕДИТИ У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ АГРОБІЗНЕСУ

Успішно функціонуючі сільськогосподарські товаровиробники при формуванні фінансових ресурсів традиційно залучають банківські кредити, використання яких позитивно впливає на фінансово – господарську діяльність, прискорення оборотності вкладених коштів, збільшення рентабельності власного капіталу тощо. Проте, як свідчить практика господарювання сільськогосподарських підприємств, існує цілий ряд чинників, які є стримуючими у поширенні банківського кредитування аграрної сфери - високі кредитні ставки за користування кредитами, відсутність відповідного ліквідного забезпечення, недостатня кредитоспроможність більшості сільськогосподарських підприємств, недостатність значних і стабільних довгострокових пасивів у банківській системі, висока ризикованість довгострокової співпраці банківських установ з аграріями в умовах макроекономічної нестабільності, низька купівельна спроможність населення, зростання дебіторської заборгованості, незахищеність прав власності, неефективність державного фінансування цільових програм, нерозвинутість ринку застави, відсутність дієвого страхового захисту та інші [1, 6].

Наразі, за оцінками Міністерства аграрної політики та продовольства - загальна потреба в коштах для проведення весняно-польових робіт у 2022 році складає близько 100 млрд гривень [2], однак в наслідок повномасштабної російської агресії, сільгоспвиробники, не маючи можливості реалізувати на експорт зібраний минулого року врожай, відчувають кризу ліквідності обігових коштів для сільськогосподарської діяльності.

Державна підтримка сільськогосподарського виробництва є одним із міцних зовнішніх джерел формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств.

Для підтримки проведення комплексу весняно-польових робіт Кабінетом Міністрів України 12 березня 2022 р. прийнято Постанову № 274 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 та від 14 липня 2021 р. № 723» [4], якою запроваджено механізм надання пільгових кредитів сільськогосподарським товаровиробникам.

За даними Мінагрополітики, кредити до 60 млн грн за цією програмою видаються під 0% річних (за програмою державної фінансової підтримки «Доступні кредити 5-7-9%»). Термін такого кредитування - до 6 місяців, а після його завершення відсоткова ставка для позичальників становитиме 5% річних

[2]. Кредити видаватимуться виключно малим та середнім аграрним виробникам з оборотом не більше 20 мільйонів євро в рік, що є еквівалентом підприємства, яке оброблює до 10 000 га [4].

Так, станом на кінець квітня, банки, у рамках державної програми щодо підтримки посівної кампанії в умовах військового вторгнення РФ, надали кредити більш ніж двом тисячам сільгоспвиробникам на суму більше 5,4 млрд грн. [2]. На цей момент 80% (4,4 млрд грн) наданих позикових коштів становлять портфельні гарантії, а доступ до фінансування отримали 20880 сільськогосподарських товаровиробників із різних регіонів країни.

Найбільше кредитів за зазначений період залучили аграрії Кіровоградської – 1,8 млрд грн (33,3% від загальної суми), Вінницької – 0,94 млрд грн (17,4%), Дніпропетровської – 0,74 млрд грн (13,7%), Одеської - 0,55 млрд грн (10,2%) та Львівської – 0,35 млрд грн (2,0%) областей.

Так, в рамках портфельного кредитування агровиробники отримують позики на купівлю добрив, засобів захисту рослин, пестицидів та агрохімікатів, палива, запасних частин для сільськогосподарської техніки, а також на поповнення основних засобів та нематеріальних активів, оплату праці, оренду нерухомого та рухомого майна, роботи та послуги для операційної діяльності.

Загальний бюджет програми на підтримку посівної кампанії 2022 року становить 50 млрд грн.

На сьогодні аграрні кредити надають 22 банки України. Лідерами є такі надвеликі банки, як Приватбанк, Райффайзен Банк Аваль, Ощадбанк, Укрексімбанк, Креді Агріколь Банк, ПУМБ, Укргазбанк, Кредобанк.

Вирішення проблеми кредитування сільськогосподарських підприємств при підтримці Кабінету Міністрів, Міністерства аграрної політики, Міністерства фінансів, Міністерства економіки, Національного банку та банківського сектору матиме важливе значення для фінансового забезпечення операційної діяльності товаровиробників, їх інноваційного розвитку, продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Малій О.Г. Аналіз сучасної системи кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств в Україні. *Вісник Харківського національного технічного університету сільськогосподарства імені Петра Василенка: Економічні науки*. 2018. Випуск 191. С. 285-297.

2. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua>

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі» від 14 липня 2021 р. № 723. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723-2021-%D0%BF#Text>

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 та від 14 липня 2021 р. № 723» від 12 березня 2022 р. № 274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/274-2022-%D0%BF#Text>

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання фінансової державної підтримки» від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>

6. O. D. Rozhko, T. H. Marenych, V. M. Onegina, L. A. Belyayeva, & O. G. Maliy. (2019). Банківські кредити у фінансовому забезпеченні сільськогосподарських підприємств. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 4(31), 41–51. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190787>